



1.10.2020

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle 1.10.2020

Asia: KAA 9/2019 vp Lakialoite avohakkuiden lopettamiseksi valtion mailla

Ympäristöministeriö

Neuvotteleva virkamies Maarit Loiskekoski

Kansalaisaloite eduskunnalle metsälain ja metsähallituksesta annetun lain muuttamiseksi

Aloitteen allekirjoittaneet kansalaiset esittävät valtion metsien käyttöön liittyvää lainsäädäntöä muutettavaksi siten, että valtion omistamilla alueilla ei jatkossa olisi pääsääntöisesti sallittua suorittaa metsälaissa tarkoitettuja uudistushakkuita. Muutosten tarkoituksena on edistää Metsähallitusta koskevassa laissa määriteltyjen yhteiskunnallisten tavoitteiden toteutumista ja määritellä valtion metsien hoitotoimenpiteille ja puunkorjuun toteutukselle kestävyysnäkökulmasta selkeät vähimmäisvaatimukset. Ympäristöministeriö toteaa seuraavaa:

Metsätalouden kestävyysnäkökulmasta käytettävien metsänkasvatusmenetelmien tulisi perustua tutkimustietoon. Tutkimustietoa jatkuvan kasvatuksen lisäämisen vaikutuksesta metsien on vielä vähän, ja uuden tiedon hankkiminen on hidasta. Tähän mennessä tehdyt tutkimukset jatkuvapeitteisestä metsänkasvatuksesta perustuvat enimmäkseen mallilaskelmiin. Mallilaskelmissa paras kasvatusohjelma valitaan sen perusteella, millaiseksi malli arvioi puuston kehittyvän erilaisilla hakkuuvaihtoehdoilla. Empiiristä aineistoa jatkuvapeitteisen kasvatuksen onnistumisesta on kuitenkin vain vähän ja aikasarjat ovat metsänkasvatuksen kannalta lyhyitä. Taloudelliset tekijät vaikuttavat ratkaisevasti siihen, miten kannattavaa jatkuvapeitteinen kasvatus on suhteessa jaksolliseen kasvatukseen. Esimerkiksi alhainen korkokanta ja pienet uudistamiskustannukset suosivat jaksollista kasvatusta. Jatkuvapeitteisen metsänhoidon taloudellinen kannattavuus riippuu erityisesti luontaisen uudistumisen onnistumisesta, koska lähtökohtaisesti puuston luontaisella uudistumisella korvataan istutus tai kylvö, joka puolestaan on jaksollisen metsänkasvatuksen perustana.

Jatkuvapeitteinen kasvatus tuottaa yleisesti ottaen enemmän ekosysteemipalveluja kuin jaksollinen kasvatus. Joidenkin ekosysteemipalvelujen osalta, kuten esimerkiksi puolukkasato, jatkuvapeitteinen kasvatus ei kuitenkaan ole parempi vaihtoehto. Hiilensidonnalla jatkuvapeitteinen kasvatus on tutkimusten mukaan parempi vaihtoehto kuin jaksollinen kasvatus. Ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta sekä jaksolliseen että jatkuvaan kasvatukseen pätee se, että mitä voimakkaammin hakataan, sitä pienempi on metsän hiilivarasto. Puuston kasvu heikkenee, jos metsikkö hakataan liian harvaksiksi tai esimerkiksi karuille kasvupaikoille jäävä puusto on kuusia tai koivuja, jotka tarvitsevat rehevämpiä kasvuolosuhteita. Maisemapreferenssitutkimusten mukaan jatkuvapeitteinen kasvatus soveltuu maisemallisista lähtökohdista paremmin kuin tasaikäinen kasvatus virkistysalueiden metsänkäsittelyksi ainakin mäntyvaltaisissa metsissä.

Turvemailla avohakkuihin perustuva metsänhoito vaatii tyypillisesti olemassa olevien ojien kunnostusta ja mahdollisesti täydennysojitusta. Jatkuvapeitteisessä metsänhoidossa puuston luontainen haihdutuskyky saattaa olla riittävä pitämään pohjaveden pinnan tasolla, joka ei merkittävästi heikennä puuston kasvua. Siten jatkuvalla kasvatuksella on myönteinen vaikutus vesiensuojeluun. Maanmuokkaustarpeen väheneminen jatkuvaan kasvatukseen siirryttäessä edistää vesiensuojelua, myös kivennäismailla.

Vastaus jatkuvan kasvatuksen yleistymisen merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle riippuu siitä, missä osassa maata jatkuva kasvatus yleistyy, mille alueille ja millaisiin metsiin se kohdentuu ja kuinka hakkuissa toimitaan. Nykykasityksen mukaan jatkuvapeitteisyydestä hyötyvät maaperän mykorritsasienet, useat lintulajit



(esim. metsäkanalinnut, tiaiset ja kuukkeli), metsän kenttäkerroksen avainlaji mustikka seuralaislajeineen sekä puilla epifyytteinä kasvavat sammalet ja jäkälät. Toisaalta avoimesta ympäristöstä riippuvat lajit voivat taantua. On tärkeää taata elinympäristöjä myös palaneesta puusta riippuvaisille sekä paahderinteiden uhanalaisille lajeille. Vaikutukset voivat olla myös monimuotoisuutta heikentäviä verrattuna tasaikäiseen kasvatukseen. Esimerkiksi metson ja liito-oravan elinympäristön suhteen jatkuvapeitteinen kasvatus on joissakin tutkimuksissa todettu huonommaksi vaihtoehdoksi kuin jaksollinen kasvatus.

Tietyillä luontotyypeillä jatkuva kasvatus nähdään menetelmänä, jonka avulla metsätalouden muuttamalle kohteelle voidaan puun tuottamisen rinnalla säilyttää joitakin keskeisiä ominaispiirteitä paremmin kuin tasarakenteisessa metsänkasvatuksessa. Metsänhoidon suositukset (2019) esittelevät jatkuvan kasvatuksen luonnonhoidollisena hakkuumenetelmänä korvissa, lehdoissa, virtavesien reunametsissä sekä soiden ja peltojen vaihtumisvyöhykkeillä. Soilla ja virtavesireunoilla jatkuvasta kasvatuksesta on todennäköisesti merkittävää hyötyä metsä-, suo- ja vesiluonnon monimuotoisuudelle sekä vesien laadulle.

Myös jatkuvaa kasvatusta on mahdollista toteuttaa tavalla, jossa metsän merkitys monimuotoisuuden turvaamisessa heikkenee lähtötilanteeseen verrattuna. Kaikissa metsänkasvatustavoissa tulee erikseen huolehtia, että metsästä löytyy monipuolisesti lehtipuita, järeää kuollutta puustoa sekä metsätaloudellisesti ylikäisiä puita. Suuri osa taantuneista metsälajeista tarvitsee näitä elinympäristöönsä, ja näiden lajien elinolosuhteiden turvaamisessa talousmetsien luonnonhoidon keinot, kuten säästöpuiden jättäminen, ovat avainasemassa. Luonnonhoidon keinojen käytön tarvetta on syytä jopa korostaa jatkuvassa kasvatuksessa, sillä elävän säästöpuuston ja kuolleen puuston tulisi säilyä toistuvien poimintahakkuiden yhteydessä.

Jokaiseen metsikköön tulisi valita kulloisellakin hetkellä ja kuhunkin kasvupaikkaan parhaiten soveltuva kasvatusmenetelmä, joka parhaiten toteuttaa myös omistajan juuri kyseiselle kohteelle asettamat tavoitteet. Sopivalla tavalla yhdisteltynä eri kasvatusmenetelmien yhdistäminen alueellisesti tuottaa talouden kannalta sekä myös parantuneen luonnon monimuotoisuuden, virkistysarvojen ja hiilen sidonnan näkökulmasta monipuolisemman tuloksen kuin kumpikaan menetelmä yksinään käytettynä.